СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 115. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 13-го червня 1945. No. 115. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, June 13, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ВСТАНОВЛЕНО ЕКОНОМІЧНУ РАДУ В СТАТУТІ НОВОЇ ЛІГИ НАЦІЙ ДЛЯ ЗАРАД ПРОТИ ВІЙНИ

Економічна комісія міжнародної конференції в Сан Франциско предложила загальному зібранню до остаточної апробати однозгідний проект Економічної й Соціяльної Ради, який повинен ввійти в статут нової Ліги Націй. Проект, як заповідають, перейде без найменшого спротиву. Загально приписують йому велике значіння, навіть більше ніж іншим важним проєктам, а то просто тому, що економічні причини є одними з головних причин воєн, а Економічна та Соціяльна Рада має саме дбати, щоб завчасу усувати такі економічні причини, що спричинюють воєнні конфлікти. Та Економічна Рада, як заповідають, буде важнішою від Ради Забезпеки, а навіть від Асамблеї нової Ліги Націй. Вона буде пробувати розвязувати різні економічні недомагання шляхом міжнародної економічної кооперації, себто буде старатись усувати економічні суперництва держав між собою, а також дбати, щоб усі мали доступ до сировців, що їм конечно потрібні, а тим самим, щоб могли таким чином розвивати свобідно свій промисл та торгівлю і давати працю якнайбільшому числу населення.

ПОСУДЖЕНІ ЗА ШПІОНАЖ ОБОРОНЯЮТЬСЯ „ПОЛІТИКОЮ" І „СВОБОДОЮ СЛОВА"

Минулого тижня Федеральне Бюро Інвестиґацій (Еф Бі Ай) арештувало шість осіб у звязку з крадіжею важних і тайних документів з департаменту стейту. Тепер комуністичний „Дейлі Воркер" намагається зробити з цього „зміну політики департаменту стейту в справі Азії" і приписати ті арешти виконуючому обовязки секретаря стейту, Джозефови С. Гру, що „хотів би вбити тим критику його політики в азійських справах". Та виявляється, що про арешти рішив Стетиніюс, а властиво ще навіть президент Рузвелт. Головний обвинувачений, Филип Ж. Яффе, видавець „Амеразії", що мав у себе найбільше з вкрадених тайних документів, бориться „свободою слова", кажучи, що політичні редактори часто мають доступ до таких тайних документів. Він відмовився подати, звідки він діставав ті інформації, як і заперечував, що є комуністом. Знов „Сатордей Івнінг Пост" ще тому чотири роки подав, що Яффе дає кожного року по $5,000 на цілі комуністичної партії. Сам Яффе признав, що вчив у комуністичній школі, та що тепер є скарбником Ради Американсько-Советської Приязні. Яффе є родом з Могилева в Україні. В Америці доробився маєтку як видавець святочних карток, головно різдвяних.

У ВСЬОМУ УСТУПАЄМО РОСІЇ!

Таке заявив сенатор Бріджес, обговорюючи в сенаті наради міжнародної конференції в Сан Франциско та торги з Советами.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗНАМЕНИТІ ЖНИВА.

Поминаючи безнастанні дощі та холодний травень, а разом з тим і посуху в деяких околицях, що то славні з продукції збіжа, департамент хліборобства звідомляє, що треба надіятися того року такого збору пшениці, якого ще досі ніколи не було, бо понад один біліон бушлів, або точно 1,084,652,000 бушлів.

АЛЮМІНІЮМ ДЛЯ ПРОМИСЛУ.

Невабаром матимемо знов подостатко алюмініюмових виробів, бо Рада Воєнної Продукції відступає для цивільної продукції аж сто міліонів фунтів алюмінію, себто на четвертину більше того, що зуживала продукція в найкращих передвоєнних часах. Біда ще тільки з тим, що може забракнути деяких додатків, тому мирна продукція не піде відразу таким ходом, як того собі бажало населення, що нуждається в алюмінових виробах.

39 БІЛІОНІВ НА ВІЙНУ З ЯПОНІЄЮ.

Президент Труман звернувся до конгресу з буджетовим предложенням на покриття коштів дальшої війни з Японією. Ті кошти виносили в наступнім році $39,019,790,474. Фіскальний рік зачинається з днем 1. липня. В тих коштах зменшено первісний буджетовий плян на шість біліонів долярів.

ДЮЇ І „ЧОРНИЙ РИНОК".

„Чорний ринок" так розпаношився в Ню Йорку, що „Ню Йорк Ворд оф Трейд" віднісся до нюйорського ґубернатора, Томаса Дюія, щоб він назначив спеціяльного прокуратора для боротьби з тим рекетом у цілому стейті.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОЇ,
чому не користати з оголошень знаменитих нагод для зарібку, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі"?

З Швайцарії через А. Ч. Хрест з просьбою допомогти українським жертвам війни

Американський Червоний Хрест переслав з головної кватири в Вашингтоні листа до „Свободи", одержаного з Швайцарії, а написаного англійською мовою, в якому пишеться у перекладі з англійської мови на українську таке:

„Кілька міліонів українців, чоловіків і жінок, що були на примусових роботах у Німеччині, опинились тепер на територіях, що є окуповані Аліянтами. Ті люди находяться у відстрашаючому фізичному і моральному стані. Їм треба харчів, ліків, одежі і того всього, що конечно потрібне, щоб людина могла жити.

„Нема ніякої надії на те, щоб могли їм помогти українці, що живуть в невтральних краях, як у Франції, чи ті, що є в Німеччині, бо вони самі не мають ніяких матеріяльних засобів, як і через те, що ніякий Український Допомоговий Комітет не є членом Міжнародного Червоного Хреста.

„Потреба допомогти негайно, грішми та іншими способами; кожний доляр ратовує життя якоїсь воєнної жертви, а зокрема дитини, бо діти терплять найбільше.

„Обовязок людскости зобовязує нас поінформувати американських українців про ту трагічну ситуацію, в якій знайшлися міліони їхніх братів та сестер в Европі. Проситься американсько-українську пресу подати до відома цей стан усьому американсько-українському громадянству, а зокрема українським гуманітарним установам. Теж проситься слати допомогу негайно і то телеграфічно".

ЛІБЕРАЛИ ВІДНЕСЛИ В КАНАДІ ПРИ ВИБОРАХ ЗНОВ ПОВНУ ПЕРЕМОГУ

Ліберальний уряд канадійського премієра В. Л. МекКензі Кінґа переміг при парляментарних виборах і знов буде в Отаві при владі. Консервативи, що вийшли горою тільки в Онтеріо, де вони завжди дуже сильні, поборювали МекКензі Кінґа за те, що не переформував повної військової конскрипції. Сам МекКензі Кінґ кандидував в Принс Алберт, в Саскачевані, де українці становлять поважне число його виборців.

ДЕНЙЕЛС ПРОТИ ВІЙСЬКОВОЇ КОНСКРИПЦІЇ В МИРНОМУ ЧАСІ

Джозефус Денйелс, що був секретарем маринарки в часі першої світової війни, каже, що військова конскрипція в мирному часі, яку тепер думають заводити в Америці, є основана „на страсі, цинізмі й імперіялізмі". Таке зізнав 83-літній Денйелс перед Конґресовим Комітетом повоєнної військової політики. Казав, що такої конскрипції мало хто собі бажає, „крім вашинґтонських офіційних і військових кол".

Еріо взиває французів до вдячности супроти Аліянтів

Едвард Еріо, колишній французький премієр з партії соціялістів-радикалів, виголошує в південній Франції промови, в котрих підчеркує вдячність Франції супроти Британії й Злучених Держав. Його промови стоять у різкім противенстві до промов, що рівночасно виголошує ґенерал Де Ґол у Нормандії на святах у честь аліянтської інвазії Европи. В цих промовах Де Ґол протестує проти трактування Франції Америкою й Британією.

ПЕТЕН ПРЕДСТАВЛЯЄ СЕБЕ СПАСИТЕЛЕМ ФРАНЦІЇ

На допитах, що приготовляють процес проти маршала Петена, Петен обороняє свою політику тим, що мовляв він старався врятувати Францію перед долею, яка стрінула Польщу.

ТІТО НАЗИВАЄ ЗГОДУ ЩОДО ТРІЄСТУ ВТРАТОЮ ЮГОСЛАВІЇ

Югославський міністер заграничних справ вислав до американського й британського уряду заяву, що югославський уряд уважає згоду всправі Трієсту, на основі котрої Югославія мусіла відкликати свої війська з округи Трієсту, шкідливою для югославських інтересів. Югославія згодилася на відкликання війська тільки на те, аби вдержави єдність Аліянтів.

СТАЛІН ДЯКУЄ ТРУМАНОВИ ЗА ДОПОМОГУ

Знагоди третьої річниці угоди між Америкою й Росією про ленд-ліз" премієр Сталін післав президентови Труманови подяку за допомогу на основі тої угоди. Каже Сталін, що допомога значно причинилася до перемоги над Німеччиною.

СПОДІЮТЬСЯ ПОЛАГОДЖЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ ПРОБЛЄМИ

У Лондоні поширяються чутки про недалеке полагодження польської проблеми. Ходять чутки, що советський уряд має випустити на волю всіх арештованих польських лідерів, запідозрених за диверзійну акцію проти Червоної Армії, за виїмком ґенерала Броніслава Окуліцького, бувшого команданта польських підпольних збройних сил. Доповнення польського уряду в Варшаві має відбутися дорогою конференції польських провідників унутрі Польщі й поза нею, що має бути скликана в короткім часі. Велику ролю в цім полагодженню польського спору, кажуть, відограв Гарі Гопкинс, особистий представник президента Трумана, що власне вертається з Москви до Америки. Між польськими провідниками, що мають дістати запрошення пристати до польського уряду в Варшаві, має бути передусім Станіслав Міколайчик, бувший премієр польського уряду в Лондоні.

РОЗСТРІЛ ЗА СПІВПРАЦЮ З НАЦІСТАМИ.—Картина представляє Пієтра Коха, італійського зрадника, що співпрацював з націстами і помагав їм тортурувати італійських патріотів, будучи рівночасно членом фашистівської партії. Розстріл відбувся в Римі.

ВЗИВАЮТЬ ЯПОНЦІВ НА ОКІНАВІ ДО ЗДАЧІ

Ґенерал Саймон Боливар Брокнер, командант Десятої Армії, взвав останки японської залоги на острові Окінаві до здачі. Одночасно його війська почали загальну офензиву проти японських позицій і загнали в них два клини. Остання японська лінія йде здовж насипу Яею; американці перейшли його в двох пунктах: Сема Дивізія заняла один горб, а Перша Дивізія Маринарів другий.

Шеста Дивізія Маринарів посунула японців у „мішок" на півострові Ороку. В боях важну ролю грають повзи.

ЯПОНЦІ РОЗБИЛИ АМЕРИКАНСЬКИЙ НИЩИТЕЛЬ НА СКЕЛЯХ.

Японська артилєрія розбила американський нищитель „Лонґшо", як він попав на підводні скелі проти міста Наги. В околиці острова Окінави затоплено теж один помічний транспортовий корабель та один човен до висаджування військ. У тих випадках утрачено 469 вояків і маринарів.

АВСТРАЛІЙЦІ ПОЧАЛИ ІНВАЗІЮ ОСТРОВА БОРНЕА.

Славна Австралійська Девята Дивізія висадила свої війська в неділю на чотирох пунктах у заливі Бруней на острові Борнео. В цей спосіб почато інвазію Східних Індій. До японської інвазії ця частина острова Борнеа належала до Британської Імперії.

Головна атака була направлена на південно-західний кінець острівця Лабуану. Війська скоро заняли місто Вікторію й летнище. Висаджено війська теж коло Бровктону, на головному острові, і ці війська посунулися вглиб острова на 4,000 ярдів в напрямі міста Брунеї.

Інвазія видно заскочила японців неприготованих. Завдяки цьому Аліянти скоро добули важну позицію 800 миль на північ від Синґапору та 600 миль на схід від Індо-Хіни.

ДОБУЛИ НОВЕ МІСТО В ОКРУЗІ МАНІЛИ.

Американські війська на филипинськім острові Люсоні добули місто Санта Інес, 23 милі на північний схід від Маніли, та наступають на японські позиції в горах.

Наступ долиною ріки Каґаяну на острові Мінданао здержано до часу скріплення позицій.

КИТАЙСЬКА ОФЕНЗИВА ПОСТУПАЄ ДАЛІ.

Китайські війська добилися на віддаль десяти миль від міста Квайлину, що колись було найдалі висуненою американською повітряною базою на Сході. З трьох боків загрожують китайці цьому японському бастіонови, що лежить 369 миль на південний схід від Чункінґу, головної кватири ґенерала Кай-Шека.

„РАЙХ УЖЕ НІКОЛИ НЕ ПІДНЕСЕТЬСЯ" — КАЖЕ АЙЗЕНГОВЕР.

Генерал Айзенговер прилетів до Лондону на врочисте приняття, які видали в його честь британський уряд та столиця Лондон. У своїй розмові з ґазетярами ґенерал сказав, що Німеччина вже більше не буде могти піднятися та конкурувати з цивілізованими державами.

„Британія, Америка й Росія поставили собі за ціль унеможливити Німеччині вести щераз війну — принаймні за наших часів", говорив ґенерал, що тепер стоїть на чолі аліянтської Контрольної Ради для Німеччини.

У своїй промові підчас обіду ґенерал заявив, що переможені німці тепер стараються бути чемними супроти Аліянтів. Та ця чемність спізнена: вони повинні були чемними, коли вони мали перемогу. Айзенговер роскрив, що заборону братання аліянтських вояків з німцями ослаблено на стільки, що дозволено воякам брататися з дітьми.

НІМЕЦЬКІ ҐЕНЕРАЛИ ПРОБУВАЛИ ЗДАТИСЯ ЩЕ РІК ТОМУ.

Аліянтські військові власти виявили, що німецький маршал фон Клюґе, що був командантом німецьких військ на західнім фронті, пробував здатися американцям ще минулого серпня. Він уже навіть мав замовлену стрічу з американськими офіцирами й виїхав був на ту стрічу, але американські офіцири не могли прибути на означене місце начас, бо їх по дорозі здержала стрілянина аліянтської артилерії. Ґенерал, вернувшися з невдачної стрічі, дізнався, що Гітлер уже дізнався про його намір та покликав до Берліна. Сподіваючися присуду смерти, ґенерал по дорозі випив отрую й вмер.

БРИТАНІЯ РОЗПУСКАЄ ЧАСТИНУ СВОЇХ ЛЕТУНІВ.

Летунська Служба Британії рішила розпустити домів одну третину своїх летунів. Мається теж здемобілізувати частинно Жіночу Помічну Повітряну Силу. В обох вітках цеї служби Британія має тепер коло міліона осіб.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинoке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Питання військового вишколу

В американськім конгресі йдуть тепер переслухання в справі кількох законопроєктів щодо військового вишколу. Переслухання не відносяться до ні одного з тих проєктів спеціяльно, але немовби до всіх одночасно. Законодавці пробують утвердитися цими переслуханнями, яке становище в цій важній справі займає американська публична опінія, себто маси виборців. У старій Европі такі заходи робили би враження безхарактерности законодавців, але в Америці в такий спосіб власне працює демократія, що старається дати населенню те, чого воно само бажає.

Йде отже в цих переслуханнях за те, чи населення краю хоче, аби по закінченню цеї війни та заведенню мира в краю обовязував закон про військовий вишкіл. Як знаємо, є це зовсім нове питання, бо хоча в Америці нераз була війна, хоча тут воювало просто кожне покоління, все таки загального військового вишколу вчас мира властиво тут не було. Війська вишколювали аж тоді, як війна справді прийшла, як настала справжня потреба мати вояків. Можна сказати, що тепер перший раз в історії Америки розглядається питання, чи вишколювати вояків учас мира, ще до виповідження війни.

Підчас переслухань ставали проти себе прихильники й противники загального військового вишколу вчас мира. Обі сторони годилися в тому, що заведення такого закону покликало би до військового вишколу кожного року принаймні міліон молодих людей. Це очевидно потягнуло би за собою поважні фінансові кошти та поважні перерви в життєвих плянах покликаних.

Прихильники пляну військового вишколу висували його потребу з таких причин. Поперше, такого вишколу треба, аби забезпечити справну оборону краю на випадок війни та аби відстрашити від нападу ворогів, що шанують одну тільки силу. Подруге військового вишколу треба для піддержання американської мирної політики, для додання сили американській дипльоматії та скріплення становища Злучених Держав серед потуг світа. Потретє, військовий вишкіл впоїть воякам тілесні й дисциплінарні вартости, які їм придадуться не тільки підчас війни, але й підчас мира.

Противники загального військового вишколу вчас мира висували теж низку арґументів. Вони вказували передовсім на те, що загальний військовий вишкіл не запобігає війні й не забезпечує успіху в війні. Подруге, створення американської армії викличе міждержавні підозріння та розбудить інші держави до перегонів у зброєннях. Потретє, військовий вишкіл здержить культурний, релігійний і виховний розвій молоді краю.

Проти першого арґументу противників підняв бувший американський амбасадор у Японії, що Японія була би певно Америки не атакувала, якби Америка була подещо приготована до війни. Проти них виступив теж Американський Леґіон, котрий ще по першій світовій війні був за військовий вишкіл як за забезпеку проти нової війни. З донесень ґазет можна вносити, що перевага публичної опінії є за військовий вишкіл.

За першу і найважнішу свободу

Майже всі погоджуються, що як не буде в світі свободи преси, то не буде й людської свободи. Або виразніше: не буде усіх інших свобід.

І це було чи не головним товчком того, що вибралася з Америки місія, що взяла собі за завдання прослідити, як є тепер у світі з тою першою і найважнішою свободою, з свободою преси.

Отже приходиться ствердити, що свободи преси в світі, назагал, нема. Місія, про яку тут мова, а яка таке заявила, це перша того роду місія в цілій людській історії. Вона обїздила різні краї і роспитувала різних людей. З тих розмов виходить, що в цілому світі люди бажають собі свободи преси. В принципі всі є за неї, хоч не всі однаково ту свободу розуміють, хоч не всі такої надії, що ту свободу вдасться уже в недовгому часі здійснити.

Як виходить з звіту місії, затвердженого Американським Товариством Часописних Редакторів, що ту місію в світ висилало, то завданням місії було приглянутись свободі преси в різних краях та добути всюди згоду на те, щоб у мирових договорах були вложені певні точки, що зобовязувалиб усіх тих, що ті договори заключають. Ті точки є такі:

1) Уряди поодиноких держав зобовязуються не цензурувати новин у самому джерелі, звідки їх береться. 2) Уряди зобовязуються не вживати преси як засобу для своєї урядової пропаґанди, себто як засобу для поширювання своєї політики. 3) Уряди зобовязуються не спиняти висилки новин з своїх країв до чужих, ні теж приплиу новин до їх країв з чужих земель.

Ще треба додати, що ось ті вимоги щодо свободи преси виходять з тої точки, що тепер Аліянти, що перемогли в Европі, намагаються усунути те все, що стоїть на перешкоді замиренню світа, як і те, що спричинює воєнні настрої та вибухи воєн. Отже так є, що якщоб всюди знали дійсну правду, себто знали правдиві факти, то не булоб місця для тої пропаґанди, яка викликує між народами неспокої, тертя, ненависти, переполохи, а вкінці міжнародні кризі і війни. А не булоб просто тому, що та ґрупа, що вживає такої пропаґанди для викликування замішань, не малаб у загалу послуху; бо загал знав би щось більше як те, що та ґрупа розголошує. Знав би правду.

З того, що передає звіт з подорожі місії, виходить, що місію радо повитали теж і в Советах. Американські представники мали навіть нагоду зустрінутись з советськими передовими редакторами і з ними говорити на тему „свободи преси". При цій зустрічі вияснилось (що й без того є добре відомим), що свободу преси розуміють інакше в Советах, а інакше в Америці. А властиво не тільки в Америці, але в світі поза Советами, бо всюди інде розуміють свободу преси менш більш в такий спосіб, як це є в Америці.

В Советах, як виходить, навіть редактори не можуть зрозуміти, на що мають виходити ґазети з різними поглядами, та чому людина, що читає ґазету, яка відповідає її поглядам, може теж купувати і другу ґазету, яка пише в іншому напрямі, і ту ґазету читати. Очевидно, що люди в Советах так уже звикли тільки до одного погляду, що їм може видаватись дивним, що в Америці люди відчувають просто природну потребу читати різне, а при тому свій розум мати. В Советах, як видно з звіту, видається дивним, як можуть існувати в Америці (в краю їхнього союзника) ґазети, що постійно критикують Совети. Та тої критики може не було би в такому яскравому виді, якби з Советів доходила до Америки не тільки урядова пропаґанда, але доходило теж і щось таке, що виглядалоб на свобідну думку і як таке вияснило те, що є в Советах позитивним. А далі, якби советська пропаґанда не фальшувала таких подій, як от голод в Україні, який урядово заперечувано, коли було фактом, що люди гинули з голоду міліонами і то з вини самого уряду. А далі, якби ще й тепер Совети не примінювали терору до поневолених ними народів, називаючи терор „визволенням".

Та поминувши те все, це вже є кроком вперед, що взагалі відбулася того роду дискусія в Советах. Може через те таки настане якийсь зворот до чогось трохи ліпшого, хоч на тім полі, бо й те булоб уже великим здобутком. Та все це є в руках советського уряду. Наразі можна тільки ствердити те, що подає звіт місії, а саме те, що дискусія була широка і отверта, та що обидві сторони ясно бачили, як вони між собою різняться. А який буде з цього реальний вислід, це покаже будуччина.

Та одно є далі певне: Як не буде свободи преси, то не буде добра і в новому світовому ладі, бо диктатури будуть далі інформувати своїх підданих тільки по свому, як і не дадуть змоги світови пізнати, що діється у їхній середині. А таке знов викликуватиме у світі недовіря, напруження, зброєння і тим подібне, себто те, чого світ хотів би уникнути. Та, як сказано, злагода цього є в советських руках.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Микола Чубатий.

Скажеш, люди подуріли...

Якби так рядовий західний українець — селянин, робітник чи інтеліґент — сперед теперішньої війни, от так з року 1939, перенісся до Америки та поглянув як деякі американські українці нині реаґують на долю рідного краю, то до цеї ґрупи американських українців не міг би сказати інакше, як тільки словами Шевченка: „Скажеш, люди подуріли..."

Західні українці впродовж першої світової війни та перших років російської революції відіграли поважну ролю в будові української держави. Українські Січові Стрільці стали носіями ідеї незалежности України і в себе в дома й на Великій Україні. Знов Січові Стрільці стали завязком та твердим ядром армії на Великій Україні. Їх непохитність та дисципліна наповняли гордістю кожний уряд України бо це була ґвардія певна, на яку все можна було рахувати.

Упадок Австрії та Перший Листопад розпочали нову книгу епопеї українського незалежництва. Боротьба за Львів та Галичину з поляками стала прямо боротьбою цілої західної вітки українського народу за своє державне істнування. Галицька Українська Армія мала за собою картини триюмфу та болючих втрат. Її перехід за Збруч зелектризував та наповнив вірою розгромлені большевиками частини східно-української армії і розпочався спільний похід на Київ та героїчна боротьба за Соборну Незалежну Україну в надії, що вільний Київ принесе теж волю Західній Україні. Потім прийшов чотирокутник смерти та катастрофа тої героїчної галицької армії.

Все це лишило на духовости західних українців величезний вплив, який тяжко зрозуміти тим українцям, що не бачили західного українця в часі 20-літнього польського володіння. Боротьба за незалежність забрала великі жертви мало не з кожної української хати. В багато родинах визвольна боротьба забрала і більше членів родини. Всюди видніли геройські постатті, мертві, а теж і живі, хоч у тюрмі. Все те не пішло марно. Память визвольної боротьби та свідомість, що західні українці вісім місяців були горожанами вільної власної батьківщини, виробили національну гордість, випростували давні рутенські хребти, що кланялися в пояс перед кожним посіпакою, бож перед кожним австрійським жандармом самочинно з н и м а л а с я шапка з голови.

Визвольна боротьба зокрема мала великанський вплив на молодь, десятки стрілецьких пісень стали постійним репертуаром молодечих вечорів та стріч, дарма, що багато з них були поліцією заборонені співати. Національна свідомість та досвід невдачі зробили державницьку свідомість серед західних українців загальною. Тільки десь в забитих околицях старики доживали віку у своїй національній несвідомости; маса західних українців всеціло була опанована українською національною державницькою ідеольоґією, що не хотіла знати ні польського ні московсько - большевицького панування.

Тільки завдяки цій високій національній свідомости західні українці з легковаженням дивилися на польську адміністрацію в переконанні, що панування Польщі це річ переходова, по якім мусить прийти незалежна Україна.

У цій національній високій свідомости та в переконанню про короткотревалість польського володіння є вияснення цілого українського революційного руху, чи таких явищ, як тайний український університет, які виразно іґнорували істнування польської держави на українських землях.

З Польщею кипіла безперервна боротьба на всіх ділянках, на полі української культури, освіти, господарства, на церковнім полі, тощо. І не можна сказати, що поляки все виходили переможно. Навпаки, в багатьох випадках національна свідомість українців нівелювала працю польського уряду, в яку він вкладав міліони державного гроша. Згадати тільки, що найбільше грізною справою для українського народу була польська кольонізація. Страшна була вона з кількох причин. Поперше, що розпарцельована поміж польських мазурів зі заходу земля раз навсе виглядала страченою для малоземельного або беземельного українського селянина. Подруге, що через наплив кольоністів збільшався польський елемент і в так вже перенаселеній Західній Україні, яка поволи польщилася.

Одначе мало відоме, що першу фалю польської кольонізації перед переворотом Пілсудского, то є кольонізацію з років 1920-1926 прямо зніс український селянин в той спосіб, що розпарцельовану поміж поляків землю викупив, платячи нераз почвірну ціну, яку платив кольоніст. Маси мазурів повертало домів з добрим зарібком. Пізніше польський уряд мусів вхопитися аж надзвичайних заряджень, щоби спинити ту небажану торговлю землею.

По містах найбільше болючим фактом було перетягання українців на латинський обряд, що в самім Львові пожирало нам річно біля три тисячі душ. Це була наша втрата. Одначе мало відомо, що по селах цю втрату наші священики майже відбивали на латинниках, яких перетягали на грецький, себто український обряд. Так звані метрикальні процеси польського уряду під кінець існування Польщі, це була боротьба польського уряду з тим перетяганням латинників на українське нашим патріотичним духовенством. А ті латинники були властиво нічим іншим, а тільки українцями.

Ведучи революційну боротьбу проти Польщі українська молодь готовилася рівночасно до боротьби з большевиками, куди більше небеспечним противником від поляків. Державницька свідомість української молоді досконало давала їй змогу орієнтуватися, де є найбільша небеспека для українського народу.

Освіта на Західній Україні поступила стомилевим кроком наперед, не зважаючи на сильні намагання польської школи винародовити українську дітвору. Читальні стали правдивими осередками української самоосвіти. Кооперативи щораз то глибше охоплювали господарське життя українського села, знов місто опановувала приватна українська торговля. Одним словом національна та самостійницька свідомість західних українців проявлялася в такий спосіб, як в неодного від десяток літ державного народу.

Все це я пишу длятого, щоби виказати яким безглуздям є поступовання гуртків комунофільських попутчиків, що збираючи темняків хотять тепер говорити в імени так високо самостійницько освідомленої Західної України, якої вони цілковито вже не знають та для якої вони вже абсолютно цілком чужі. Бо що може знати про край, наприклад, людина, що сиділа за границею дві третини свого життя в Берліні, Празі, Америці, тощо. Що інтересує західного українця якийсь еміґраційний чоловік, нікому в Західній Україні невідомий. Одначе той невідомий чоловік мішається до справ України та ще й хоче говорити в імени тих західних українців, що його не знають і не просять, щоб за них говорив.

Або таке:

Живе собі в периферії великого Ню Йорку панотець. Сказав би хто його прізвище в краю, то й стріляйде, а ніхто не знав би, про кого це мова. Ні теперішньої Західної України він не знає, ні Західна Україна його не знає. Та він пише в імені тоїж Західної України меморіяли та каже, що він заступає 95% західних українців, коли говорить, що вони хотять йти під Совети. Аж мороз йде поза шкуру, коли собі чоловік упритомнить, що зробилиб з ним західно-українські селяни в першім з краю селі, колиб такий то панотець в тім селі появився.

Сотні тисяч добрих дітей матери України опустили свою землю і потребують помочи. Та „червлені лисиці" гавкають на тих героїв громадської праці, як скажу стилем Слова про Полк Ігоря. Таж вони через свою народню роботу були змушені покидати рідну землю, що її так палко полюбили.

А брати зза моря кричать: распни їх за це, роспни їх нащ батьку тов. Хрущев!

І дивишся на цю людську менажерію, і приходиться, здвигаючи раменами, питатися себе: Чого ці люди властиво хотять від тої України, з якою їх вже ніщо не вяже? І дивишся і сумуєш над тою українсько-американською мізерією, і мимоволі вириваються слова Шевченка: Скажеш, люди подуріли!

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

22) (Всі права застережені)

— Не всі. Власне тільки компанії, банки, так званий бизнесовий світ. Вибитись у люди — я розумію, — визначитися своєю працею, розумом, стати відомим і загально респектованим. Ви вийдете в люди у цьому значенні.

— Дав би Бог, щоб ви були добрим пророком. —

В розмові швидко сходив час. Авто завернуло на просторе обійстя з двоповерховою хатою. Троє дітей, пізнавши власника авта кинулися до нього. Добродій обділив дітей цукорками й вони розійшлися. Вийшов фармер. Швидко зійшлися в ціні, Безхатному призначено кімнату на піддаші і він розташувався.

Того ще дня почалася тяжка праця. Фармер, ісляндець, зо старшим сином косили двома жниварками. Безхатний з двома меншими хлопцями складав снопи у десятки. Праця зразу показалася легкою. Уставити міцно два перші снопи, опісля обкладати першу пару іншими, по вісім або й десять у купку, двома снопами кожну купку накрити — моглаб і дитина. Та так лише здавалося. Хлопці більше шкодили, чим працювали. Уміння ставити снопи у них було, та не було либонь сили міцно уставити першу пару. Десятки валилися за ними слідом „від помаху заячого хвоста", а Остап мусів поправляти. Підняти два снопи не тяжко, але увихатися увесь час, раз по раз згинатися може яких пятнацять тисяч разів — змучить. Ввечорі Безхатний здивовано оглядав широкий, встановлений рівними рядами десятків лан. Обчислював приблизно, скільки тут могло бути гектарів. Спитав господаря. Той окинув зором лан і відповів:

— О, буде коло пятнацять акрів. Не злий з тебе робітник, коли з такими помічниками встиг стільки „виштукувати" за пів дня.

— Нас же працювало трьох! Чим же помічники погані?

— А, що з них за робітники ще? Коло стола! — засміявся фармер.

Штукування п р о т ягнулося два тижні, з дня в день, бо й погода служила. Другого дня праці пальці рук Остапа наче спаралїжувало. Ввечорі не міг втримати ложки ні вилок в руках. Господар дав йому рукавиці і це, чи скоріше втягнення в роботу, помогло. Перших кілька ночей не міг спати. Коли задрімав над раном, виспатися не міг, вставав зламаний, але старався. Кожний день його праці побільшував заробіток на півтретя доляра.

Другої неділі приїхав брат господаря, Огюст. Журився, що снопи лежать не складані. Багато робітників пробувало роботу, та все якось попадалися люди з державної допомоги. Від роботи вони відвикли, чи то допомога їх виснажила, — вгадати годі, однак до роботи вони малоздібні. Господар порадив братови ще день чи два заждати, а далі прийде до нього Безхатний аж до молочення. Жив Огюст миль за пятнацять на іншій залізничній вітці. Другого дня, зарання скінчивши штукування, Безхатний пішов до господаревого брата просто з поля. Син господаря хотів його відвезти, та Безхатному забажалося перейтися по околицях. Пішов розграничуючими секції фармерськими дорогами, щоб дорогу скоротити. Забув він стару українську помовку: — Хто простує, той у дома не ночує.

Поля скрізь, як оком доглянути, вкрилися вже рівними рядками пшеничних купок. По полях увихалися люди. Десь не десь осиротіло дозрівав запізнений овес, поза тим ряди й ряди, сотки тисяч рядів, аж гень до обріїв. Одноманітну перспективу і перерівали ще дротяні плоти та гайки зеленої осини коло фармерських обійсть.

Як Безхатний виходив — добре припікало сонце. Пішов у чому працював. Надвечір з невеликої хмарки лупонув добрий дощик. Наче навмисно, аби скупати Безхатного, змити з нього порохи, бо з усіх сторін небо мерехтіло й переливалося синявою.

Вийшов на якусь залізницю й попрямував до елеваторів, які здіймалися вгору у кількох милях. Дійшовши, переконався, що це якась інша стація, не йому потрібна. Розпитав секційних робітників. Зайшов задалеко: потрібна йому стація була миль шість назад. Сонце вже зайшло, а втім йому, змокшому, стала дошкулювати холодна канадійська ніч. Йшов і надумував, що йому робити? Поки зайде на місце — там певно спатимуть. Ночувати мокрому на дворі — боявся застудитись. Не дуже любив кланятися, кого будь прохати, але рішив попрохатися таки на ніч у першого ліпшого фармера, хтоб він не був. Ще з милю пройшовши — побачив білу, криту соломою хату побіч модерного двохповерхового дому з дощок. На подвірі порався з кіньми старий чоловяга, очевидно господар. Провадженний відливими псами, що з ламентом вискочили на залізницю, спрямував Остап на подвіря. Чоловяга пристанув, підозріло якось приглядався.

— Чи ви не говорите часом по українськи? — англійською мовою спитав чоловягу, його поздоровивши. По хаті здогадувався хто він буде.

(Дальше буде).

Союз Українсько-Канадійських Вояків за Морем

(Комунікат ч. 15. — Червень, 1945).

1. Великодні зїзди С. У. К. В. за морем.

Цього року в пору Українського Свята **Воскресення Христа,** відбулося два зїзди СУКВ, в Лондоні і в Брукселі, на континенті. В зїзді в Лондоні мали нагоду брати участь всі українські вояки, які знаходяться у Франції, Бельгії, Голяндії та Німеччині (цебто на Західнім Фронті), як також і всі ті, котрі попередно знаходилися в Італії і котрі місяць перед Великоднем були перененені на Західний Фронт. Значиться, що цього року перший раз усі українські вояки мали нагоду спільно святкувати Великодні Свята. Зарядженням у Великій Британії занимався Комітет СУКВ на Західний Фронт і на Італію.

Коли кажемо, що всі українські вояки за морем мали нагоду спільно святкувати Великодні Свята, та це не значить, що всі могли цю нагоду використати. Помимо наших найкращих старань і помимо наших прохань закликів і до самих вояків і до нашого українського населення в Канаді, **де є тисячі українських вояків, про котрих ми не знаемо і чи їх адрес ми не маемо.** Майже кожного дня зголошуються до нас вояки, які вже три і чотири роки за морем, а лиш сьогодня, і то цілком припадково, довідались про Союз та про домівку в Лондоні і в Бруселі. Додого, багато вояків були заняті військовою працею і цілком було неможливо їм звільнитися, а дуже багатьом було так далеко (північна Голяндія або і північна Німеччина), що їм цілком задалеко було прибути. Всеж таки вояки зробили всі можливі старання і обидва зїзди відбулися з великими успіхами. Багато причинилось до успіхів це, що судилось, що в наші свята Христового Воскресення прийшов мир на Европу і перемога над ворогом.

Дописи про їзди, як попередно, будуть подані зокрема різними нашими кореспондентами. Тут лише хочемо додади, що Головна Команда Канадійських Збройних Сил помогла багато, що зїзди увінчалисяуспіхом. На західнім фронті Головний штаб Першої Канадійської Армії видав специяльний „ордер" до всіх нижчих відділів такого змісту:

„Український Великодний Релігійний Зїзд.

1. Повідомляється, що вище згаданий зїзд відбудеться в часі місяця травня, 4, 5 і 6-го, 1945, в Канадійськім Клюбі в Бруселі для всіх українських вояків в Канадійських Збройних Силах на цій території.

2. Всім поручається зробити всі відповідні зарядження, щоби уможливити українським воякам бути на цім святі. Радиться, щоби кожному українському воякови дати 72 години спеціяльного урльопу до Бруселі.

(Підпис) Дж. А. Барнем, полковник, за Чіф оф Стеф, Кан. Армія".

(Копія до С. У. К. В. на руки Б. П.)

Згідно з вище поданим розпорядженням, всі вояки, що зголосилися до своїх старшин, безумовно отримали спеціяльний дозвіл поїхати на зїзд. Один летунський відділ, при котрім є два наші таршини, не лише що дав цей урльоп 18 українським воякам при відділі, що хотіли їхати на зїзд аж з Гановер, Німеччина, себто 510 кільометрів. Взяло їм 12 годин безперестанної їзди приїхати на зїзд. Але були!

2. Прапор для СУКВ.

З нагоди Великодного зїзду СУКВ в Бруселі головна управа Бувших Українських Вояків і Інвалдів в Бельгії, постаралися і вручили прекрасний прапор. Прапор виглядає в цей спосіб:

Розмір: 120×160 цм.

Матерія: з найкращого шовку, витривала на сонце на дощ. Фірма, яка виробила цей прапор, спеціялізує в прапорах і виробила також прапор для Маршала Монтгомері.

Краска: Нагорі синя, а надолі жовта.

На передній стороні: Щит нашого Союзу в кольорах, на малиновім полі;

На зворотній стороні: Герб Св. Михаїла, з щитом врука х, а на щиті тризуб. (Образ взятий з прапору УССіів з 1914). В цім і продовження традиції українського війська. Крім цього напис Союзу по українськи і англійськи.

Ленти: До прапора привязана лента з написом „Від Українських Комбатантів і Інвалідів в Бельгії".

Дручок: Бамбусовий, на горі мідяний герб.

Френзлі: Довкола прапору синьо-жовті френзлі шовкові.

Прапор цей був посвячений підчас Великоднього Богослужежння в Українській Греко-Католицькій Церкві св. Володимира у Бруселі. В посвяченню брали участь „Стара Война" і „Молода Война". Богослуження відправляли отці Германик і Копе.

Вручення цього прапору відбулося зараз по Великоднім обіді з походом, під проводом старшин минулої війни. Від СУКВ приняли прапор кап. В. Бурянник, лт. А. Процюк, і голова СУКВ фл. лт. Б. Панчук. Прапор до Англії перевезе гарматчик А. Николюк. З Англії Союз постарається при найскоршій нагоді переслати його до Канади.

3. Домівка СУКВ в Бруселі.

Заходами Комітету СУКВ на західний фронт і при помочі Канадійського Легіону та Канадійського Штабу в Бруселі, отвворено при „Канада Клюб" в Бруселі, осередок і домівку для українських вояків. Осередок складається з двох кімнат, канцелярія і читальня. В канцелярії сцентралізована праця СУКВ на континенті; вояки можуть вписатися в члени, заплатити вкладки, отримати інформації про українські родини, церкву, добродійні осередки і т п.. та визичати книжки та журнали до читання. В читальні, котра все отворена, є папір до писання, столи крісла, часописи до читання, брошури та радіо. Управителем домівки є гарматчик Павло Стефанюк з Озерна, Ман. Дуже багато причинився і причинюється до цеї домівки громадянин Бруселю, п. Микола Граб, а за ним і члени місцевої української громади. Всі меблі до домівки придбані заходами пана Граба, багато власних з його дому. Управа СУКВ і всі члени, користаючи з цього осередка, висловлюють пану Грабові та всім українцям в Бруселі свою сердечну вдячність.

Фінансові кошта цеї домівки поносить Комітет Українців Канади, якому ми також все вдячні.

4. Церковні ризи для СУКВ.

Старанням отця Германюка з Лювену отець Рейгарт передав на руки Управи СУКВ **„Світлий Фелон"** для ужитку наших отців - капелянів у їхніх богослуженнях в домівці С. У. К. В. в Лондоні. Фелон пересланий до домівки, де обидва наші капеляни, отець Симчич і отець Горошко, мають нагоду з нього користати.

5. Кампанія за адресами вояків і членами С. У. К. В.

З початком Великодних Свят Управа СУКВ проголосила кампанію за адресами українських вояків і членами СУКВ. Головніші точки в програмі кампанії подаємо тут:

(а) В кампанії можуть брати участь вояки і цивільні в Канаді, Америці і по всіх сторонах, де лише знаходяться українські воякив.

(б) Пожадана інформація є (і) повна військова адреса (цебто число, ранга, імя, відділ і т. п.).

(ii) Повна домашня (цивільна) адреса, цебто почта, місто, провінція і т. д.

(в) Кампанія отворена для членів і всіх товаришів та знакомих членів СУКВ.

(г) За кожну повну адресу буде числитися один значок. За адресу і членську вкладку два значки. Для всіх тих, що начислять 25 значків або більше — буде даровано 12 вибраних фотографій з діяльности Українських Вояків з. м.; 15 значків до 25 — прекрасний вишитий в кольорах щит С. У. К. В., 5 значків до 15 — фотографії домівки СУКВ в Лондоні величини почтової картки і в рамках.

(г) Де більше як одна особа пришле адресу, значки підуть тому, що прислав скорше.

(д) Дата закінчення програми буде проголошена пізніше.

Просимо всіх наших вояків і всіх українців взяти повну участь в цій кампанії. Не чекайте на завтра. Присилайте нам всі адреси вояків. Аплікаційні форми можна набути з канцеляірї СУКВ. Для самої історії цеї війни, нам треба мати якнайбільший спис українських вояків. Не кажіть на здогад що, „Вони певно цю адресу мають". Пришліть ще раз, а ми точно провіримо свої рекорди. Канадійська Збройна сила начисляє около 50,000 українців. В нас в рекордах є ледво 10 процент. Де решта?

При цій нагоді робимо також заклик до всіх вояків, що ще служать і до тих, що вже лишили службу, **організувати відділи С. У. К. В.** при своїх відділах чи в своїх околицях. Де є сяка-така скількість українських вояків, повинні відбутися збори і сформовані свої комітети. Всі вкладки тоді можна пересилати через свої комітети. З часом по нашім поворотї до Канади, є на плянах відбути Окружні, Провінціональні та Загальні Зїзди Українських вояків. Приготовляйтеся до них тепер.

Війна на Західнім Фронті вже покінчилася. Для цього всього нам **зараз** треба якнайбільше адрес. Не повинно бути одного українського вояка, щоби не був на списі СУКВ.

Управа Союзу Українських Канадійських Вояків:

Б. Панчук.

Через канцелярію Комітету Українців Канади:

UKRAINIAN CANADIAN COMMITTEE,
711 McIntyre Building,
Winnipeg, Manitoba, CANADA

Від А. Ч. Хреста до „Свободи"

American Red Cross
NATIONAL HEADQUARTERS
Washington 13, D. C.

June 9, 1945

The Editor
SVOBODA
83 Grand Street
Jersey City, New Jersey
Dear Sir:

Without doubt you know that the 1945 American Red Cross War Fund campaign was highly successful. The $200,000,000 goal was oversubscribed by approximately $25,000,000.

Much of this money was provided through the generosity of Americans of foreign origin who made their homes in this country. Prompted by sympathy for their fellow men, they have always responded to Red Cross appeals with utmost liberality.

This generous support has also always been marked on the part of editors and publishers of the foreign language press in this country, and I wish to thank you, on behalf of myself as well as all others at American Red Cross National Headquarters, for the splendid cooperation which you have provided throughout the year, and particularly during the 1945 War Fund campaign, through the columns of SVOBODA.

It is impossible for Red Cross National Headquarters to to thank each individual contributor to its campaign, and we would therefore appreciate it very much if you could in some way express the Red Cross' appreciation to your readers through your columns.

With best wishes,

Sincerely yours,
Robert P. MacHatton,
Chief Foreign Language Press Section

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Активізація акції допомоги 204 від. У. Н. Союзу.

Звіт зі зборів 204 відділу У. Н. С., які відбулися в суботу, 9-го червня ц. р.

По зібранню членських вкладок предс. Е. Ляхович отвираючи наради зборів заявив, що ми сьогодня зійшлися всі особливо тому, щоби порадитися, як ми маємо помогти нещасливим українським жертвам світової війни, які знаходяться на рідних землях, а також тим, котрі були примушені опустити рідні села, а тепер в голоді й холоді тиняються по різних осередках в Европі, не маючи змоги вертатися на рідні землі перед певним страхом, за своє життя, евентуально на нове засслання на далекий Сибір.

В своїй промові предс. Ляхович широко зясував приявним ціль такої підмоги для українців на рідних землях, котрі потребують негайної помочі через воєнне спостушіння їх осель, а також тій еміграції, котра через воєнне лихоліття опинилася поза рідними землями. В тім самім дусі промовляли містопредс. М. Гаврилко, котрий є рівночасно головою Обєднаного Комітету У. Н. Т. міста Ню Йорку, та запросив всіх членів на віче, яке буде влаштоване в тій самій справі заходом О. К. У. Н. Т. 1-го липня ц. р. Також рек. секр. Гриць Бакуменко взивав всіх членів до якнайобильнійшої жертви на ту ціль. Пані М. Близнак, як делегатка відділу до Укр. Ам. Зап. Комітету, переказала всім приявним працю У. А. Зап. Комітету та його завдання під ту пору й набудуче. Секр. М. Близнак, взиваючи членів до складання жертв, подав, що він сам особисто є дуже вдячний американським українцям за всі підмоги, які вони складали для воєнної еміграції після першої світової війни, бо перебуваючи чотири роки в таборах в Чехії, знає, що підмога українців з Америки вратувала з передвчасної смерти неодного українця, перебуваючих там в таборах, а число доходило до двайцять тисяць стрільців Укр. Гал. Армії. Дальше подав, що 204 відділ зараз по створенню Укр. Ам. Зап. Комітету вступив до нього в члени й початково хоч малими датками, але все з Комітетом співпрацював. По скінченню війни в Европі, коли У. А. З. К. розвинув сильнійшу діяльність, зараз члени нашого відділу пішли за зазивом Комітету й почали складати жертви. І так, коли „Свобода" отворила кампанію за сто доляровими жертвами від поодиноких членів, то наші члени за так короткий час вже там вложили по нинішний день $800. До тої суми причинилися ось ті члени: Д. Галичин, П. Стасюк, Р. Олесницький, С. Боднарчук, М. Близнак, І. Хміль, О. Равлюк, і каса нашого відділу. До хвилі звіту до відділу вплинуло около $300 від поодиноких членів в більших і менших сумах. Жертвували: Е. Ляхович $30; А. Ґелетій $25; Гриць Бакуменко $15; по $10: о. Л. Весоловський, Д. Кравець, В. Каспрук, І. Дусаненко, П. Матіїв, І. Пшик, І. Кучмак, С. Ткачук, Т. Дутчак; по $5: П. Сокальчук, І. Крочак, М. Бахусович, М. Максимюк, Г. Салюк, М. Самборський, М. Федорів, М. Оконь, П. Гнатів, М. Осадчук, Мих. Ковердович, Е. Кікта, Е. Лесняк, В. Січак, М. Канціruk, Д. Чапля, П. Ленчук, М. Білий, К. Чупіль, Я. Марків, С. Куршніцька, І. Ґонтарук, М. Берків, Вол. Берків, Ф. Фаліоса, В. Дворчин, К. Миронюк, Мик. Мороз, О. Галунка, В. Рудницький, В. Гавришків, М. Субтельна, Вол. Кушнір, Н. Зукар; по $3: Ольга Пельц, К. Грицишин, О. Ковердович; по $2: М. Саґат, П. Пельник, В. Гарачай, А. Курик, Р. Рибак, О. Лісецький, В. Возовик, І. Андрухів; по $1: С. Бобеляк, Л. Самбай, М. Скляр. Жертва та зложена членами й тих, котрі ще зложать до 1-го липня б. р., буде передана до У. А. З. Комітету через Обєднаний К. У. Н. Т. в день віча.

При закінченню нарад зборів ухвалено, щоб уряд відділу ще раз звернувся до тих членів за жертвою, котрі досі її не зложили, а також члени прирекли, що будуть по своїй можности складати жертви постійно так довго, доки того вимагатиме потреба.

М. Близнак, секр.

ЖАРТИ

Страшна загроза.

Військовий сержант дає першу відпустку рекрутам після їх частинного вишколу. Відпускаючи домів, дає їм науку, як мають поводитися, щоб не знехтували військового закону. Сержант каже рекрутам, що вони мусять бути готові кожної хвилини навіть перервати урльоп, колиб зайшла потреба і військова команда покликала їх до табору. Колиб хто з вояків не ставився начас, це можна буде вважати за непослух військовим законам, а за це може бути вояк покараний.

„А вчасі війни" — грозить сержант — „такий непослух вважається за дезерцію, за яку карають смертю. А понад це" — додає сержант — „вояк не дістане другий раз відпустки".

ПОШУКУЄМО 439 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

60)	Братство св. Архистратига Михаїла, відділ 142 У. Н. Союзу в Елизабет, Ню Джерзі	$100.00
61)	Осип Равлюк, Ню Йорк, Н. Й.	100.00
	Разом	$ 200.00
	Попередно проголошено	5,900.00
	Разом	$6,100.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. Box: 346. Jersey City 3, N. J.

Відомости про недавню іміграцію

Комітет для студіювання недавньої іміграції з Европи підготовляє збірку матеріялів про ту справу. Це може помогти ліпшому розумінню недавніх іміґрантів-втікачів та їх положення в цій країні. Так зібраний матеріял може бути дуже корисним при визначенню американської повоєнної іміґраційної політики. Комітет збирає інформації шляхом писемних запитів - квестіонарів, розмов з іміґрантами та дослідженням окремих випадків. Звертається також до втікачів, щоби писали про свої пригоди, про те, як пристосувалися до американського життя. Ця праця переводиться заходами пяти найбільших краєвих орґанізацій, що займаються втікачами. Це: Американський Християнський Комітет Допомоги Втікачам, Допомоговий Комітет „Квейкерів", Католицький Комітет Допомоги Втікачам, Краєвий Комітет Допомоги Втікачам та Американський Комітет Опіки Европейськими Дітьми. Опублікування зібраних відомостей щодо недавніх іміґрантів-втікачів певно спинить чимало чуток та неправдивих тверджень щодо втікачів, які ширяться в наслідок непоінформованости.

Комітет вже розіслав писемні запити до яких 60,000 осіб. Чимало вже отримано назад з відповідями, але не всі ще повернуто, хоч Комітет просить виповнити ті запити та повернути негайно. Якщо хто не дістав копії з запитами, може її дістати написавши до: Committe for the Study of Recent Immigration from Europe, 139 Centre Street, New York 13, N. Y.

Перегляд вже зібраного матеріялу виявляє деякі цікаві факти про недавніх іміґрантів. Наприклад, вони ширше розійшлися по цілій країні, ніж то здавалося раніше. Частина з них вже дістали громадянство. Порівнюючи великий відсоток є в збройних частинах. Переважаюча більшість має намір настало залишитись в цій країні.

Комітет виробив також писемні запити про торговельні та промислові підприємства, засновані втікачами і з подякою приймає всі інформації в тій справі. Крім того Комітет досліджує працю і досягнення вчених, лікарів, музикантів та людей інших фахів поміж недавно прибувшими іміґрантами. Комітет шукає співпраці тих груп для закінчення своїх студій.

На чолі Комітету стоїть д-р Алвин Джонсон, директор Нової Школи для Соціяльних Досліджень. Самі студії проводяться під керовництвом д-ра Мориса Р. Дейви — голови відділу соціольоґії при Єйл університеті, який взяв для тої цілі річну відпустку з університету.

Рагальна Рада — ФЛІС.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

Й. ЗАСТИРЕЦЬ.

Карнаваловий бациль

(Гумореска.)

Пані Тріпальська була собі особа середнього росту, білявка. Тому, що в добі спортів треба подавати ще й вагу людини, то скажемо, що вона могла важити яких 25 кільо більше від своїх ровесниць. Щодо прикмет вдачі, то хвалимо цю паню за її участь в усіх дільницевих установах. Могли би ми мати хіба одно застереження, але воліємо запитати її: „По що деякі люди багаті таким гріхом, як зависть? Зависть вийдає діри і в чистім характері!" Питаємо тому, бо мабуть з таких причин пані Тріпальська творила навіть нові установи, як нпр. „Товариство збирання помаранчевих скірок на викуп невільників в Африці". Далі скажемо про неї і те, що на загальних зборах установи, коли їй не сподобався який голова, тоді організувала, як казав поет Масляк, „жовті мов костомаха" старші пани, а ними вже валила і найсильнішого „мамута", себто довголітнього голову. Дипнявши свого, раділа, як мовчазний павук, що висить на своїх нутрощах у сітці, яку сплів на мухи.

Пані Тріпальська „вчащала" теж на відчити, якими вельми вельми переймалася. На одніи відчиті лікаря почула що бациль з головою і хвостом є такий небезчний, що як нпр. біля школи відбуваються вечерниці то за епідемію для дітей і родичів не трудно. Просто з відчиту побігла пані Тріпальська до директора школи, який був рівночасно заступником голови читальні зі салею, де відбувалися вечерниці й інші імпрези. Директор був і без того проти усіх вечерниць від часу, як один студентсьий комітет приніс його жінці запросини з нарисованою малпою. Пані директорова вигнала комітет за двері додумавшись, що це діло її давньої приятельки, матери студента-рисівника. Під впливом двох жінок своєї і пані Тріпальскої рішив пан директор заборонити останні в цім карнавалі вечерниці, які приготовив заздалегідь доволі рухливий комітет. — „Я довго дивився — заявив він — крізь пальці на дурні танці в просвітянській салі і не розумів бацилевої небезпеки, а тепер кінець всяким вечерницям". Таку постанову дав директор пані Тріпальській, а говорив це з такою певністю, з якою його товариш, вчитель по званню, дуче Мусоліні заявляв Европі, що несе культуру між православних абісинців. У вельми веселім настрою, ще й тому що і мати „малпячого" рисівника була в комітеті вечерниць, які не відбудуться — почала пані Тріпальська роздягатись. Перед сном, як на музикальну паню випадало, стала собі підспівувати першу строфу пісні „Бодайся когут знудив", а саме:

Чорна курка, чорна, — вилетіла на жорна,

Стала траскутати, не дала мені спати.

Та нещастя, як відомо, чіпляється звичайно людини тоді, як вона почувається весела і дуже щаслива. Таке скоїлося і з панею Тріпальською. Їй приснився більший бациль з головою і хвостом. Перестрашена жінка скрикнула, а підскочивши вгору, як не гримне зараз на снотворне ліжко. Листви не видержали тягару. Серед тріскоту дощок, рубля до качання білля і дошки до прасовання, які підтримували конструкцію ліжка та підчас страшного крику нещасної зірвався якби гуркотом грому прибитий муж пані Тріпальської, став її ратувати. Запаморочена і поранена пригадала собі бодай те, що треба дівчині Катерині побігти за лікарем і то тим, що так гарно знає про бацилі.

Підчас того комірники-жиди, що спали на І. поверсі, під спальнею нашої геройки, почувши незвичайний стук і гамір позривалися зі сну, а думаючи, що на камяницю напали злодії, повибігали юрбою з криком під двері п. Тріпальських. Сюди прибігли небавком теж сторожі й інші мешканці великого жидівського дому. Годину пізніше говорив лікар, оправдуючись: „Вернувшись із ресторану застав я дома вашу Катерину і ледви приїхав останнім трамваем". Тут муж пацієнтки не видержав. Ухопивши дошку з ліжка, став як вітрак крилами нею вимахувати в сторону прелегента. Придушеним, мутацією, голосом, кричав. „То в ресторані і в трамваю нема бацилів, а є вони тільки на вечерницях у найздоровіших молодих людей? Ви будете мені жінку страшити таким бацилем?" Нещасливий прелегент був би втікав, але „вітрак" стояв поперек дверей. Пан Трепальський був практичним чоловіком: не любив політики своєї жінки і пана директора пятиклясової школи. Любив він, як його кузинка-приятелька бавилася на вечерницях і тому подиктував лікареві ось що. „Заявляю, що на вечерницях бавляться звичайно молоді, здорові люди, до яких бациль не має приступу. Гадаю, що вечерниці зашкодити не можуть пятиклясівці".

Хто любить природу і красу сходячого сонця, а опиниться досвітком на вулиці більшого міста, як наприклад Львова, той побачить по обох боках вулиць сторожів, які як ті косарі на левалі вимахують мітлами по хідниках, а змучені, стають у гуртки і розповідають собі всі епізоди і сплітки з минулої ночі. Ті подають іншим гурткам і дівчатам, що йдуть до крамниць по булки і молоко. Господарі, снідаючи, знають уже, який льокатор пізно вернувся домів, хто і за що бив свою жінку, куди прийшла повитуха і чи це хлопець чи дівчина. Чиж дивно буде вам, достойні читачі, що при початку вулиці (пані Тріпальська мешкала під ч. 13 б) говорили, що муж стрінув паню Тріпальську з якимсь паном Бацилем, поломав ліжко та обох побив. В половині вулиці твердили, що Бациль побив пана Тріпальського. Школяр з дому під ч. 98 приніс рано до школи страшну вістку, що пані Тріпальська з мужем дістали скаженівку, погризли лікаря і ліжка. Пан директор повторяючи членам збору і учням свою звичайну фразу: „Я дивився крізь пальці", додав ще таке пояснення: „Під салею читальні в часі останньої забави сидів пес і вив. Він мусів покусати бідну паню Тріпальську!"

Комітет вечерниць приніс пану директорові заяву лікаря, що бацилі здоровій молоді не можуть пошкодити. Вечерниці відбулись. На них найгарніше бавилась кузинка пана Тріпальського. Танцювала з ним цілу ніч тоді, як його жінка лежала забандажована в ліжку. Пан Тріпальський не тільки не занедужав, але ще й відмолоднів. Зате пішла чутка, що його кузинка має бациля, бо танцювала на всіх балях і вечерницях з усіми комітетовими. А найгірше було те що за кожним разом мала іншу сукню.

No More Proud Sight

ALL THE WORLD looks to The American Flag as the symbol of freedom from aggression and a guarantee that peace and righteousness shall prevail. This, official insignia of the Mighty Seventh War Loan, shows the raising of the flag on Iwo Jima by U. S. Marines. It is the picture that has been more widely used than any in this war, proceeds of which the AF donated to service relief.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНГСТАВН, О. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться 17. червня в церковній гали на Вест Рейен Еве., зараз по Сл. Божій. Всі члени повинні прийти на піврічні збори і забрати собі чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — За уряд: Є. Роган, предс.; М. Когут, кас.; І. Кравець, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Повідомляємо членів Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 176, що звичайні збори відбудуться в пятницю, 15. червня, точно в годині 7. ввечір, в гали церковній. Обовязком всіх членів є явитися на ці збори і заплатити місячні вкладки; довгуючі члени будуть суспендовані. На зборах буде роздана дивіденда з У. Н. Союзу. За 40 центів місячно, що член платить, не можна платити за 30 або і більше членів до Союзу, а ви хвалите, коли вдова по члені отримає за кілька днів чек на 500 або 1000 долярів. Тому уряд сподіється, що ви будете плати на час і приводити нових членів. — За уряд: С. Дзюрдзевич, предс.; П. Бабяк, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 16. червня, в годині 8. ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

АМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. Василія, від. 161, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в суботу, 16. червня, в годині 7. ввечір, в салі 600 Гленвуд Еве. Просимо всіх членів бути приявними на цих зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — В. Папінчак, предс.; А. Дзюла, секр.

ДИТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. червня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі при Мартін ул. Просимо всіх членів і членкиць прийти на час, бо маємо важні справи до полагодження і буде роздання дивіденди з У. Н. Союзу. — В. Братусь, предс.; А. Дяків, кас.; В. Бартош, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 347, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 17. червня, в годині 2. пополудні, в гали де звичайно. Просимо членів прийти на ті збори, бо контр. комісія дасть звіт з діловодства за 6 місяців і є інші справи до полагодження, а також отримаєте дивіденду. — В. Горинь, предс.; П. Старжевський, кас.; І. Тимчій, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, від. 37, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 17. червня, в год. 2. пополудні, в гали У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. Будуть важні справи до полагодження і отримаєте дивіденду від У. Н. Союзу. — Анна Пограничча, предс.; А. Огар, кас.; Анна Гнатюк, секр.

НАЙСТАВН, ПА. — Бр. св. Володимира, від. 105, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 17. червня, в 3. год. пополудні, в гали Укр. Громади, 2051 Ровен ул. Просимо всіх членів прийти, бо будемо роздавати дивіденду з У. Н. Союзу, буде звіт контр. комісії, вибір комітету на пікнік і дискусія над помічю рідному краеви. — Д. Слободян, предс.; О. Волчек, кас.; С. Слободян, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в пятницю, 15. червня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени, коли не вирівнають своїх вкладок, будуть суспендовані. — За уряд: М. Косоноцький, предс.; С. Гріца, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 117, повідомляє, що збори відбудуться 16. червня в церковній гали, 28 Іст 7. ул. Просимо всіх членів явитися на збори, бо буде роздання дивіденди. — За уряд: С. Малярський; Н. Чудакевич, р. секр.; Т. Ниньовський, ф. секр.

ФИЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. І. Франка, від. 83, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 16. червня, в год. 7. ввечір, в домі Тов. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти і забрати свої чеки дивіденди. — С. Чорномаз.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. Д. Марії, від. 112, повідомляє всіх членкиць, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. червня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали на Калидж ул. Просимо всіх членкиць прийти, вирівнати свої вкладки і забрати свої чеки дивіденди від У. Н. Союзу. Також просимо вписувати своїх дітей до У. Н. Союзу. — К. Ґабрівська, секр.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 306, повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 17. червня, в церковній гали, в год. 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо будуть дуже важні справи до полагодження. Довгуючі члени, коли не прийдуть і не подадуть причини своїх залеглостей, будуть суспендовані. — М. Гентош, секр.

ОЛІЙФАНТ, ПА. — Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, повідомляє своїх членів, що місячні збори в дуже важній справі відбудуться в неділю, 17. червня, зараз по відправі, де звичайно. Просимо всіх членів прийти на збори і забрати собі чеки дивіденди від У. Н. Союзу. — Г. Костик, предс.; П. Польовий, кас.; П. Саламаха, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 17. червня, в годині 2. пополудні, в парохіяльній гали, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитися на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: Ю. Заґвоцький, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Піврічні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 17. червня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи і буде роздання чеків дивіденди від У. Н. Союзу. — Уряд.

ТАРЗАН, ч. 1192. Понад скалу.

Тарзан передбачував це посунення ворога.

Поки вони могли вистрілити, він кинув на них Торвальда, і вони три повалилися.

Зо звинністю джунглевого кота, Тарзан скочив на виступ скали.

Потім, поки вони встали, він струтив своїх ворогів зо скали... крім Гітлера.